

11. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zabezpechennia diialnosti Natsionalnoho antykorupciinoho biuro Ukrainy ta Natsionalnoho ahentstva z pytan zapobihannia koruptsii [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning Ensuring the Activities of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine and the National Agency for the Prevention of Corruption]: Zakon Ukrainy № 198-VIII vid 12 liutoho 2015 r. [in Ukrainian].
12. Pro zapobihannia koruptsii [On prevention of corruption]: Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 roku № 1700-VII [in Ukrainian].
13. Pro informatsiiu [About information]: Zakon Ukrainy № 2657-XII vid 02.10.1992 [in Ukrainian].
14. Pro Natsionalne antykorupciine biuro Ukrainy [About the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine]: Zakonu Ukrainy vid 14.10.2014 № 1698-VII [in Ukrainian].
15. Pro prokuraturu [About the prosecutor's office]: Zakon Ukrainy vid 5 lystopada 1991 roku № 1789-KhII [in Ukrainian].
16. Pro sudoustrii i status suddiv [On the judiciary and the status of judges]: Zakon Ukrainy vid 2 chervnia 2016 roku, № 1402-VIII [in Ukrainian].
17. Chukut S., Synytskyi K., Oliinyk Ya. ta in. (2011). Instytutsiini ta orhanizatsiini zasady vprovadzhennia elektronnoho uriaduvannia [Institutional and organizational principles of e-government implementation: best foreign practices]: krashchi zarubizhni praktyky. URL: https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/Instytutsiini-ta-organizatsiini-zasady-vprovadzhennya-e_uryaduvannya.pdf [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.3.3>

USTANAWIANIE KARNO-PRAWNEGO PRZECIWDZIAŁANIA PRZESTĘPSTWOM KORUPCYJNYM W CENTRALNYCH ORGANACH WŁADZY

Serhii Bogachenko

aspirant Narodowej Akademii Zarządzania (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0003-2237-7370

e-mail: sg_bogsh@ukr.net

Adnotacja. W artykule przeprowadzono historyczną rekonstrukcję powstawania i etapów rozwoju karno-prawnego przeciwdziałania przestępstwom korupcyjnym w centralnych władzach Ukrainy, przeprowadzono analityczną interpretację okresów rozwoju tej instytucji karno-prawnej. Udowodniono, że formowanie się karnego i prawnego przeciwdziałania przestępstwom korupcyjnym w centralnych organach władzy wykonawczej Ukrainy przeszło pięć głównych etapów, w szczególności: okres Rusi Kijowskiej – tworzenie przepisów w „Ruskiej Prawdzie”; okres przebywania w Rzeczypospolitej i epoka kozacka – stały sprzeciw wobec korupcji we władzach; okres wejścia Ukrainy do państw obcych – początek instytucjonalizacji norm przeciwdziałania korupcji we władzy; okres radziecki – kryminalizacja przestępstw korupcyjnych w normach poszczególnych składów przestępstw, okres niepodległości Ukrainy – kształtowanie rozwiniętego instytucjonalnego systemu karnego i prawnego przeciwdziałania korupcji w organach centralnych. Przeprowadzono historyczną analizę karno-prawnych norm wcześniej obowiązującego i współczesnego prawa, które są rodzajami karno-prawnych środków przeciwdziałania korupcji.

Słowa kluczowe: wykroczenie korupcyjne, przeciwdziałanie karno-prawne, przeciwdziałanie przestępczości, zapobieganie korupcji, rozwój prawa karnego.

FORMATION OF CRIMINAL-LEGAL COUNTERACTION TO CORRUPTION OFFENSES IN THE CENTRAL BODIES OF THE POWER OF UKRAINE

Serhii Bogachenko

Postgraduate Student

National Academy of Management (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0003-2237-7370

e-mail: sg_bogsh@ukr.net

Abstract. The article makes a historical reconstruction of the formation and stages of development of criminal-legal counteraction to corruption offenses in the central authorities of Ukraine, an analytical interpretation of the periods of development of this criminal-legal institution is carried out. It has been proved that the formation of criminal-legal counteraction to corruption offenses in the central executive authorities of Ukraine has gone through five main stages, in particular: the period of Kievan Rus – the formation of norms in the “Russian Pravda”; the period of stay in the Rzecz Pospolita and the Cossack era – permanent counteraction to corruption in the government; the period of Ukraine's entry into foreign states – the beginning of the institutionalization of the norms of combating corruption in the government; the Soviet period – the criminalization of corruption offenses in the norms of certain corpus delicti, the period

of independence of Ukraine – the formation of a ramified institutionalized system of criminal-legal counteraction to corruption in the central authorities. A historical analysis of the criminal law norms of the previously existing and modern legislation, which are types of criminal law means of combating corruption, is carried out.

Key words: corruption offense, criminal law counteraction, prevention of corruption, development of criminal law.

СТАНОВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНАХ ВЛАДИ УКРАЇНИ

Сергій Богаченко

аспірант

Національної академії управління (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0003-2237-7370

e-mail: sg_bogsh@ukr.net

Анотація. У статті здійснено історичну реконструкцію становлення й етапів розвитку кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у центральних органах влади України, проведено аналітичну інтерпретацію періодів розвитку цього кримінально-правового інституту. Доведено, що становлення кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у центральних органах виконавчої влади України пройшло п'ять основних етапів: період Київської Русі – становлення норм у «Руській правді»; період перебування в складі Речі Посполитої, козацька доба – перманентна протидія корупції в органах влади; період входження України до іноземних держав – початок інституціоналізації норм протидії корупції у владі; радянський період – криміналізація корупційних правопорушень у нормах окремих складів злочинів, період незалежності України – формування розгалуженої інституціоналізованої системи кримінально-правової протидії корупції в центральних органах влади. Здійснено історичний аналіз кримінально-правових норм раніше чинного та сучасного законодавства, що являють собою види кримінально-правових засобів протидії корупції.

Ключові слова: корупційне правопорушення, кримінально-правова протидія, запобігання корупції, розвиток кримінального права.

Вступ. На сучасному етапі розвитку кримінального права, незважаючи на планомірно здійснювану боротьбу з корупцією, у науці кримінального права та правозастосовній практиці немає єдиного розуміння корупційного злочину, використовуюваного в науковому обігу, змісту й кола кримінально-правових засобів боротьби з корупцією, притому що останні являють собою саме закріплення в законодавстві адекватних форм і підстав кримінальної відповідальності корупціонерів в органах влади держави. Відсутність однакового підходу до кримінально-правового змісту корупції в органах влади породжує не тільки труднощі протидії за поширеності цих злочинів, а й правову проблему: без визначення меж об'єкта кримінально-правового впливу складно сформувати ефективне законодавство, що включає адекватні види кримінально-правових засобів протидії корупційній злочинності. Тому набуває актуальності дослідження генези кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням в органах державної влади.

Питання, пов'язані з протидією корупції, завжди активно вивчалися науковцями, зокрема в дослідженнях Р.О. Асєєва, Т.В. Ільєнок, В.Ф. Кириченка, І.А. Мамедова, В.Є. Мельникової, А.М. Новак, О.Б. Сахарова та інших розкриті окремі історичні аспекти кримінально-правової протидії корупції в органах влади. Водночас у зв'язку з необхідністю вивчення системи сучасних кримінально-правових засобів протидії досліджуваним кримінальним діянням з урахуванням чинних антикорупційних підходів у сфері кримінально-правової протидії ця проблема потребує системного аналізу в розрізі історичних періодів розвитку.

Метою статті є історична реконструкція етапів становлення й розвитку кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у центральних органах виконавчої влади України, завданням статті є аналітична інтерпретація періодів розвитку цього кримінально-правового інституту.

Основна частина. Історія корупції в органах влади й управління як соціального явища бере свій початок у глибокій давнині. У Стародавній Греції в IV–V століттях до нашої ери прояви корупції здебільшого мали побутовий характер і проявлялися як «псування їжі й питної води». Пізніше корупцією стали називати деякі карані в судовому порядку дії, такі як зіпсованість моралі, розпусність молоді, розлад порядку в полісі. У Стародавньому Римі та Афінах боротьба з корупцією була насамперед справою гуртової моралі й суспільного контролю. У цих державах-полісах справді було вжито певних заходів, що мали обмежити ризик таємних послуг та операцій. Для виборних посад установлювалися короткі терміни без права переобрання. Зокрема, у Стародавньому Римі претор, як і більшість магістрів, обирався на один рік, обов'язки виконував безоплатно. Але така система створювала можливість підкупу виборців заможними громадянами. Цицерон у судових виступах наводить багато фактів зловживання при виборах на посаду претора, а також інших магістрів і при виконанні ними своїх обов'язків. Підтверджується це й наявністю спеціальних норм у республіканському законодавстві, які були спрямовані на запобігання зловживанням (Асєєв, 2017: 111).

У період регулювання суспільних відносин нормами Руської Правди (IX–XI ст.) сформувався принцип здійснення владних повноважень, що став основою корупції: чиновники перебували на утриманні населення (система годування). Перші кримінально-правові заборони корупційних дій з'являються в нормативних джерелах XII–XIV ст. – статутних грамотах міст. Антикорупційні норми цього періоду являли собою

заборони справляння обіцянок як оплати незаконних дій осіб, що вершили суд (князів, посадників, намісників) (Мамедов, 2009: 69).

За часів Польщі хабарництво мало «середньоевропейський» характер, прояви якого були незначними. Тоді від «справедливого» королівського суду (який завжди ставав на бік багатшої сторони) постраждав сам Б. Хмельницький. Після його перемоги над Річчю Посполитою в Гетьманській державі також почало процвітати хабарництво. Однак воно було значно меншим, аніж у Росії, де панували бояри, а згодом узаконеним хабарництвом став «інститут годівлі», тобто спосіб утримання «державницьких осіб», використовуючи населення. У російському суспільстві мало не на генетичному рівні закріпилася норма, що служба в органах влади – це спосіб «прогодуватися». Імператриця Катерина Велика в Указі від 18 червня 1762 р. писала про зловживання владою державної бюрократії. Україна, яка в той період входила до імперії, теж не була винятком (Ревак, 2011: 29).

Реформи Петра I, спрямовані на створення однакової системи центральних і місцевих державних органів, сприяли боротьбі з місництвом, але водночас поклали початок становленню могутнього бюрократичного апарату. Склади корупційних злочинів містилися в Артикули Військових 1715 р. (зловживання владою, хабарництво, підробка), в Указі «Про заборону особам, які перебувають на службі, брати обіцянки і підряди, вступати в торги з приписом задовольнятися покладеним платнею» від 23 грудня 1714 р. й були підкріплені суворими санкціями (Мамедов, 2009: 70).

Перше структурне відокремлення злочинів, які зазіхають на інтереси центральних органів влади в контексті корупції, знаходимо в Уложенні про покарання кримінальні та виправні 1845 р., розділ V якого (ст. ст. 358–539) іменувався «Про злочини і проступки по службі державній і суспільній». Цьому розділу, як і Уложенню загалом, властиві гоміодієзисні норми. Розділ складався з 11 глав, що включали 9 відділень і 175 статей. За твердженням дослідників, цей акт містив опис загальних злочинів по службі (гл. 1–10) і особливих (гл. 11). Визначення суб'єктів злочинів по службі Уложення не знало (законодавцем використовувалися різні терміни: чиновник; посадова особа; особа, яка перебуває на службі державній чи громадській тощо). У спеціальних же складах злочинів у такій якості вказувалися судді, прокурори, секретарі, слідчі, межові чиновники, чиновники поліції, нотаріуси тощо. Виділяючи злочини осіб, які перебувають на державній або громадській службі, в окрему категорію, Уложення нерідко прирівнювало до таких осіб, наприклад, посадових осіб громадських і приватних банків, маклерів, членів ремісничих і церковних управ, тобто осіб, які не перебувають на державній службі. Хоча Уложення й мало загалом кримінально-правовий характер, проте заходи, передбачені в ньому, більше нагадували не кримінальні покарання, а дисциплінарні стягнення (зауваження, догану, сувору догану, невключення певного періоду в термін служби, відмова від посади, виключення зі служби тощо). А ось невиконання найвищого указу або веління (з наміром для будь-яких корисливих або інших видів), насильницьке перевищення влади, привласнення або розтрата ввіреного по службі майна, винесення неправосудного вироку, хабарництво, вимагання хабара, навпаки, суворо каралися. При цьому робилося важливе застереження про відсутність перевищення влади, коли при надзвичайних обставинах чиновник або посадова особа «візьме на свою відповідальність прийняття також надзвичайні, більш-менш рішучі заходи й потім доведе, що це у справі державної користі було необхідно або що по настійності справи він не міг без видимої небезпеки або шкоди для служби відкласти прийняття цього заходу до вищого на те дозволу» (Феокистов, 2016: 43).

Отже, Уложення про покарання 1845 р. закріпило цілу систему посадових злочинів, серед яких особливе місце приділялося корупційним діянням. Хабарництву була присвячена глава «Про хабарництво і хабарництво». Диференціація відповідальності за хабарництво проводилася залежно від його форм: підкупу або винагороди. Одні з перших декретів радянської влади (декрети РНК «Про хабарництво» від 8 травня 1918 р., «Про боротьбу з хабарництвом» від 16 серпня 1921 р.) були націлені на боротьбу з корупцією. Кримінальні кодекси (далі – КК) 1922 і 1927 рр. до корупційних діянь відносили зловживання владою, привласнення грошей або інших цінностей, одержання хабара (санкція передбачала вищу міру покарання), службове підроблення. КК 1960 р. закріпив такі види злочинів корупційної спрямованості: зловживання владою або службовим становищем, одержання хабара, давання хабара, посередництво в хабарництві, службове підроблення, перешкоджання здійсненню виборчого права шляхом підкупу. Загалом радянське кримінальне законодавство не використовувало поняття «корупція», хоча «на папері» суворо боролася з корупційними проявами, широко поширеними в період застою (Мамедов, 2009: 71).

Варто відзначити, що КК УРСР 1927 р. за отримання хабара при обтяжуючих обставинах передбачав застосування виключної міри соціального захисту – розстріл. Тобто фактично майже через 200 років після запровадження смертної кари за хабарництво Петром I, радянська влада знову зробила спробу боротися з корупцією найбільш радикальними методами. Історія боротьби радянської влади з корупцією закінчилася разом із самою владою, не увінчавшись успіхом. Ця боротьба, на нашу думку, характеризується декількома цікавими й важливими рисами. По-перше, радянська влада не визнавала слово «корупція», дозволивши ввести його в ужиток лише наприкінці 80-х рр. Замість нього, використовувалися терміни «хабарництво», «зловживання службовим становищем», «попуск» тощо. Заперечуючи термін, заперечили поняття, а отже, і явище. Тим самим заздалегідь прирікали на невдачу й аналіз цього явища, і будь-яку боротьбу з його кримінально-карними наслідками (Асєєв, 2017: 115).

Відповідно до характеристики етапів формування кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у центральних органах влади, важливо виокремити історичні етапи становлення національної антикорупційної політики в Україні за часів незалежності:

1 етап – 1991–1995 рр. – етап становлення нормативних засад НАП, формування структури системи протидії корупції; термін «корупція» використовувався як вторинний порівняно з іншими поняттями (зложивання владою, перевищення повноважень, хабарництво тощо);

2 етап – 1995–2009 рр. – формування основ національної антикорупційної політики, прийняття Закону України «Про боротьбу з корупцією» (1995 р.), акцент на адміністративній природі корупції як правопорушення, напрацювання кримінально-правової бази в питаннях протидії корупції, поступове наближення до міжнародних стандартів у сфері протидії корупції;

3 етап – 2009–2011 рр. – прийняття «антикорупційного пакету законів – 1» (закони в дію не вступили), початок формування національної антикорупційної політики;

4 етап – прийняття «антикорупційного пакету законів – 2» (2011 р.), продовження процесу формування національної антикорупційної політики, посилення співпраці із зарубіжними організаціями, формування зовнішніх критеріїв і методології зовнішнього оцінювання стану корумпованості органів влади та посадових осіб;

5 етап – 2014–2015 рр. – прийняття «антикорупційного пакету законів – 3», визначення антикорупційної політики;

6 етап – 2015–2016 рр. – інституціоналізація системи органів влади у сфері запобігання корупції, розвиток антикорупційної політики України в контексті положень Угоди про асоціацію України та ЄС, реалізації положень Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»;

7 етап – з 2-го півріччя 2016 р. – по сьогодні – перехід до нового виміру формування національної антикорупційної політики, запровадження механізму раціоналізації антикорупційної політики держави, ініціатива Президента України про запровадження Вищого антикорупційного суду, конфлікт між суб'єктами антикорупційної політики. Нині в Україні фактично вибудована єдина система нормативного правового забезпечення протидії корупції, від законодавчих актів і до нормативних актів органів публічної влади. З питання нормативно-правового забезпечення на державному та регіональному рівнях заходів щодо протидії корупції можна зробити однозначний висновок, що прийняті сьогодні базові закони або підзаконні нормативні правові акти комплексно регулюють профілактику та протидію виявів корупції в діяльності органів публічної влади (Новак, 2018: 17).

Висновки. Отже, становлення кримінально-правової протидії корупційним правопорушенням у центральних органах влади України пройшло п'ять основних етапів: період Київської Русі – становлення норм «Руській правді»; період перебування в складі Речі Посполитої й козацька доба – перманентна протидія корупції в органах влади; період входження України до іноземних держав – початок інституціоналізації норм протидії корупції у владі; радянський період – криміналізація корупційних правопорушень у нормах окремих складів злочинів, період незалежності України – формування розгалуженої інституціоналізованої системи кримінально-правової протидії корупції в центральних органах влади. Водночас контекст генези дослідження цих кримінальних правопорушень передбачає розгляд проблеми їх соціальної зумовленості, що є перспективою подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Асеев Р.О. Историчні прояви корупції та особливості боротьби з нею. *Правова держава*. 2017. № 27. С. 110–116.
2. Мамедов И.А. Уголовно-правовые средства борьбы с коррупцией в России в IX–XIX вв. *Проблемы уголовной ответственности и наказания* : сборник научных трудов. Рязань : Академия ФСИН России, 2009. С. 67–71.
3. Новак А.М. Историко-теоретичні основи формування національної антикорупційної політики в Україні в 1991–2017 роках. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія «Державне управління»*. 2018. Т. 29 (68). № 4. С. 13–19.
4. Корупція: теоретико-методологічні засади дослідження / керівник авт. кол. доц. І.О. Рєвак. Львів : ЛьвДУВС, 2011. 220 с.
5. Феоктистов М.В. Становление и развитие системы коррупционных преступлений в уголовном законодательстве России на примере преступлений против интересов службы в коммерческих и иных организациях. *Уголовное право России: состояние и перспективы (коррупционные преступления)* : материалы Всероссийской научно-практической конференции, Санкт-Петербург, 29 октября 2015 года / под общ. ред. Г.В. Штадлера. Санкт-Петербург : Санкт-Петербургский юридический институт (филиал) Академии Генеральной прокуратуры Российской Федерации, 2016. С. 40–51.

References:

1. Asieiev R.O. (2017). Istorychni proiavy koruptsii ta osoblyvosti borotby z neiu [Historical manifestations of corruption and features of the fight against it]. *Pravova derzhava*. 27. pp. 110–116 [in Ukrainian].
2. Mamedov I.A. (2009). Uголовно-pravovye sredstva borby s korruptciei v Rossii v IX-XIX vv. [Criminal legal means of fighting corruption in Russia in the 9th-19th centuries]. *Problemy ugovolnoi otvetstvennosti i nakazaniia: sb. nauch. tr.* Riazan: Akademiia FSIN Rossii. pp. 67–71 [in Russian].
3. Novak A.M. (2018). Istoryko-teoretychni osnovy formuvannia natsionalnoi antykoruptsiinoi polityky v Ukraini v 1991–2017 rokakh [Historical and theoretical foundations of the formation of national anti-corruption policy in Ukraine in 1991-2017]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V.I. Vernadskoho. Seriiia : Derzhavne upravlinnia*. T. 29 (68), № 4. pp. 13–19 [in Ukrainian].
4. Revak I.O. (2011). Koruptsiia: teoretyko-metodolohichni zasady doslidzhennia [Corruption: theoretical and methodological principles of research] / Kerivnyk avt. kol. dots. I.O. Revak. Lviv: LvDUVS. 220 p. [in Ukrainian].

5. Feoktistov M.V. (2016). Stanovlenie i razvitie sistemy korruptcionnykh prestuplenii v ugovnom zakonodatelstve Rossii na primere prestuplenii protiv interesov sluzhby v kommercheskikh i inykh organizatsiakh [Formation and development of the system of corruption crimes in the criminal legislation of Russia on the example of crimes against the interests of service in commercial and other organizations]. *Ugovnoe pravo Rossii: sostoianie i perspektivy (korruptcionnye prestupleniia)* : Vserossiiskaia nauchno-prakticheskaia konferentsiia, Sankt-Peterburg, 29 oktiabria 2015 goda : materialy / pod obshch. red. G.V. Shtadlera. Sankt-Peterburg : Sankt-Peterburgskii iuridicheskii institut (filial) Akademii Generalnoi prokuratury Rossiiskoi Federatsii. pp. 40–51 [in Russian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.3.4>

EPISTEME KONCEPCJI PRAWNEJ „NIEZAWISŁOŚĆ SĘDZIOWSKA NA UKRAINIE”

Alina Vyshneva

studentka Naukowo-Badawczego Instytutu Prawa Publicznego (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-5915-6470

e-mail: An_vyshneva@ukr.net

Adnotacja. Artykuł poświęcony jest ujawnieniu merytorycznej strony, komponentu ideowego i treści koncepcji prawnej „Niezawisłość sędziowska na Ukrainie”. Prawna koncepcja „Niezawisłość sędziowska na Ukrainie” definiuje jako zjawisko prawnej rzeczywistości, która ma złożoną strukturę wewnętrzną, będącą wynikiem zmiennymi składnikami (np. kultura prawna osobowości, istniejące tradycje społeczne, czynniki sprzyjające korupcji, stan normatywno-prawny orzecznictwa i sądownictwa itp.), od których poziomu obecności lub braku zależy skuteczność i efektywność sądowej ochrony interesów osób i państwa, środek odpowiedzialnej postawy osób upoważnionych państwa do realizacji swoich funkcji i obowiązków, ogólny stan demokratyzacji bytu społecznego, a także autorytet wymiaru sprawiedliwości w masach. Treść koncepcji prawnej „Niezawisłość sędziowska na Ukrainie” jest ukształtowana jako zbiór konkretnych elementów, które tworzą ją jako całościowe zjawisko prawne, a także jako proces wykonywania przez zainteresowane osoby ustawowo określonych obowiązków wobec władzy sądowniczej i społeczeństwa.

Słowa kluczowe: społeczeństwo obywatelskie, obrona i ochrona, niezawisłość, wartość społeczna, sędziowie Ukrainy, administracja sędziowska, władza sądownicza.

EPISTEM OF THE LEGAL CONCEPT “INDEPENDENCE OF JUDGES IN UKRAINE”

Alina Vyshneva

Applicant

Research Institute of Public Law (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-5915-6470

e-mail: An_vyshneva@ukr.net

Abstract. The article is devoted to the disclosure of essential side, ideological component and content legal concept “independence of judges in Ukraine”. The legal concept of “independence of judges in Ukraine” is defined as a phenomenon of legal reality that has a complex internal structure. This is due to variable components (for example, the legal culture of the individual, established social traditions, corruption-causing factors, the state of regulatory and legal support of judicial sphere, etc.). From their level, presence or absence depends effectiveness and efficiency of judicial protection of the interests of individuals and state, the degree of responsible attitude of authorized persons to perform their functions and responsibilities, the general state of democratization of society, and the authority of the justice system. The content of the legal concept of “independence of judges in Ukraine” is formed as a set of specific elements that form it as a holistic legal phenomenon, as well as the process of fulfilling the legal obligations of stakeholders to the judiciary and society.

Key words: civil society, independence, judges of Ukraine, judicial governance, judiciary, protection and security, social value.